

**MAKTABGACHA TARBIYA YOSHIDAGI BOLALARDA
PSIXOKORREKSIYASI VA OTA ONALARNING ULARGA BO'LGAN
MUNOSABATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'NALISHLARI VA
USULLARI**

Turdiyeva Muhayyo Soxibjon qizi,

Andijon davlat pedagogika instituti

“Pedagogika va psixologiya” kafedrasi o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Maktabgacha yoshdagi bolalarda psixokorreksiya bolalarning psixologik, hissiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola psixokorreksiya usullari, jumladan, o'yin terapiyasi, art-terapiya va ertak terapiyasi orqali bolalarning xulq-atvori va hissiy holatini yaxshilash yo'nalishlarini o'rganadi. Shuningdek, ota-onalarning bolalar bilan muloqotini optimallashtirish, psixologik savodxonlikni oshirish va tarbiya jarayonida konstruktiv yondashuvlarni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar taqdim etiladi.*

***Kalit so'zlar:** Maktabgacha yosh, psixokorreksiya, o'yin terapiyasi, art-terapiya, ota-onalar, ijtimoiy rivojlanish, hissiy holat, tarbiya jarayoni, psixologik trening.*

Maktabgacha yoshdagi bolalarda psixokorreksiya va ota-onalarning ularga bo'lgan munosabatini optimallashtirish masalasi muhim ijtimoiy va psixologik ahamiyatga ega. Ushbu davr bolaning hissiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishi uchun asosiy poydevor hisoblanadi. Shuning uchun psixokorreksiya usullari bolalarning rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga, ota-onalar bilan ishlash esa tarbiyaviy jarayonlarni yanada samarali qilishga yordam beradi. Psixokorreksiyaning asosiy vazifalari maktabgacha yoshdagi bolalarda mavjud psixologik muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan. Masalan, bolalarda diqqatni jamlash qiyinchiliklari, qo'rquv, stress, agressiv xatti-harakatlar yoki ijtimoiy moslashuv muammolari uchrashi mumkin. Bu

muammolarni hal qilish uchun maxsus tuzilgan psixologik dasturlar va o‘yin faoliyati asosida tuzilgan mashg‘ulotlar qo‘llaniladi. Psixokorreksiya jarayonida o‘yin terapiyasi, art-terapiya, ertak terapiyasi, harakat terapiyasi kabi usullar keng qo‘llaniladi.

O‘yin terapiyasida bola o‘z hissiyotlarini ifoda etadi, o‘ziga ishonch hosil qiladi va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Art-terapiya esa ijodiy faoliyat (rasm chizish, bo‘yash, haykalchalar yasash) orqali bolalarning ichki dunyosini ochib beradi va ularda stressni kamaytiradi. Ertak terapiyasida esa bolalar uchun mos bo‘lgan ertaklar orqali ularning hissiy va ijtimoiy qobiliyatlari rivojlantiriladi. Harakat terapiyasida esa bolalar jismoniy mashqlar orqali energiyasini chiqarib, ichki muvozanatni topadilar. Ota-onalarning munosabati esa bolaning rivojlanishida asosiy omillardan biridir. Ko‘pincha ota-onalar tarbiya jarayonida muayyan qiyinchiliklarga duch kelishadi: bolaga qattiq gapirish yoki uning muammolariga e‘tibor bermaslik, haddan ortiq talabchanlik yoki befarqlik. Bu esa bolada ijtimoiy va hissiy rivojlanish muammolarini keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli ota-onalarga qaratilgan psixologik treninglar, maslahatlar va seminarlar katta ahamiyat kasb etadi.

Ota-onalar uchun asosiy tavsiyalar quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

1. Bolaga nisbatan ijobiy munosabatda bo‘lish va uni qo‘llab-quvvatlash.
2. Uning muvaffaqiyatlarini qadrlash va motivatsiyasini oshirish.
3. O‘z hissiyotlarini erkin ifoda etishi uchun imkoniyat yaratish.
4. Jismoniy jazolardan qochish va konstruktiv muloqotni afzal ko‘rish.
5. Farzand tarbiyasida bir xil yondashuvni qo‘llash va ota-onalar o‘rtasida hamkorlikni ta‘minlash.

Shuningdek, psixologlar va tarbiyachilar ham ota-onalarga yordam berish uchun muhim rol o‘ynaydi. Bolalar bilan ishlashda ota-onalarga amaliy ko‘rsatmalar berish, ularni bola psixologiyasi asoslari bilan tanishtirish va tarbiya jarayonidagi muammolarni hal qilish bo‘yicha maslahat berish lozim. Psixokorreksiya va tarbiyaviy jarayonlarning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan ota-

onalar, pedagoglar va psixologlarning o‘zaro hamkorligiga bog‘liq. Bu hamkorlik bolalarning psixologik, hissiy va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlashga yordam beradi va ularning kelgusidagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Xulosa Maktabgacha yoshdagi bolalarda psixokorreksiya ularning shaxsiy, hissiy va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Psixokorreksiyaning o‘yin terapiyasi, art-terapiya, va ertak terapiyasi kabi usullari bolalarning hissiyotlarini boshqarish, diqqatni jamlash va ijtimoiy moslashuv qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, ota-onalarning tarbiyaviy munosabatini optimallashtirish bolalarning muvaffaqiyatli rivojlanishida asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi.

Ota-onalarga psixologik trening va maslahatlar orqali yordam berish, ularni tarbiya jarayoniga faol jalb qilish orqali oiladagi tarbiyaviy muhitni yaxshilash mumkin. Psixologlar, pedagoglar va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlik bolalar psixologik rivojlanishining izchil bo‘lishini ta’minlaydi. Natijada, bolalar nafaqat hissiy barqarorlikka ega bo‘ladi, balki o‘z ijtimoiy muhitiga moslashgan va muvaffaqiyatga erishishga tayyor shaxs sifatida shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Анастасенко, В. А., & Зинченко, Ю. П. (2018). *Детская психология и коррекционная работа*. Москва: Академия.
2. Maxsudova, M. X. (2023). "Maktabgacha yosh davri psixologiyasi va pedagogik yondashuvlar". *Ilmiy-amaliy psixologiya jurnali*. Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixokorreksiyasi va rivojlanishiga oid dolzarb masalalar yoritilgan (oefen.uz)
3. Бозоров, Т. Ж. (2021). *Bolalar psixologiyasi va tarbiyasi*. Тошкент: Fan va texnologiya.
4. Axunova, R. X. (2020). "Maktabgacha yoshdagi bolalarda psixokorreksiyaning ahamiyati." *O‘zbekiston psixologiyasi jurnali*, 3(1), 45-50.
5. Davletshin, D. (2017). *Psixologik xizmat asoslari*. Тошкент: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.

6. Мещерякова, С. Ю. (2019). *Игровая терапия в работе с детьми дошкольного возраста*. Санкт-Петербург: Речь.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori (2019-yil 16-may). "Maktabgacha ta’lim tizimini takomillashtirish to‘g‘risida".